

Sygn. akt **II C 232/11**

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział II Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Renata Kopala

Protokolant: Jolanta Bober

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 03 grudnia 2014r. w R.

sprawy z powództwa **J. J. (1) i R. J.**

przeciwko **A. C. (C.)**

o zaniechanie

1. nakazuje pozwanemu zaniechania działań zakłócających korzystanie z nieruchomości powodów położonej w S. przy ul (...) polegających na emitowaniu hałasu w czasie pracy maszyn i urządzeń wykorzystywanych przez pozwanego w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej poprzez:

a) zakazanie pracy urządzeń i maszyn w halach zakładu pozwanego (...) w porze nocnej od godziny 22<sup>00</sup> do godziny 6<sup>00</sup> - do czasu zwiększenia izolacyjności drzwi i bram w halach poprzez zbudowanie drzwi dźwiękoszczelnych typu DW 67-2 HS o współczynniku izolacyjności Rw 55 Db oraz zastosowania bram podwójnych,

b) zakazanie pozwanemu wykonywania prac związanych z działalnością zakładu pozwanego (przy wykorzystaniu maszyn i urządzeń) poza terenem hal w godzinach od 21<sup>00</sup> do godziny 7<sup>00</sup> w ciągu tygodnia od poniedziałku do piątku oraz od godziny 16<sup>00</sup> w soboty do 7<sup>00</sup> w poniedziałek,

c) nakazanie pozwanemu rozbudowę i podwyższenie ogrodzenia do co najmniej 3,5 metrów z bloczków keramzytowych pochłaniających hałas wzdłuż zabudowań zakładu pozwanego w miejscu, gdzie nieruchomość pozwanego graniczy z południową i południowo-zachodnią częścią nieruchomości powodów (od strony południowo - zachodniej na odcinku 5 metrów) pod warunkiem uzyskania stosownych zezwoleń na tę rozbudowę - w terminie 2 lat,

2. w pozostałej części powództwo oddała,

3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie 1477 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów postępowania,

4. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 947,89 zł (dziewięćset czterdzieści siedem złotych osiemdziesiąt dziewięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów.

Sędzia:

**Sygn. akt II C 232/11**

## UZASADNIENIE

Powodowie R. i J. małżonkowie J. domagali się zaniechania immisji poprzez nakazanie pozwanemu A. C. (w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej na jego nieruchomości położonej w S. przy ul. (...)) zaniechania działań zakłócających korzystanie z nieruchomości powodów ponad przeciętną miarę i zaniechanie naruszeń w przyszłości poprzez:

- zakazanie pracy zakładu w nocy od 20.00 do 7.00 i od godziny 12.00 w soboty do 7.00 w poniedziałek;
- podjęcia wszelkich dostępnych środków technicznych i organizacyjnych: wyciszenie maszyn i urządzeń ,budynków, zabezpieczenie terenu zakładu ekranem dźwiękochłonnym, wprowadzenie właściwej organizacji pracy w zakładzie zamykanie drzwi pomieszczeń celem ograniczenia hałasu emitowanego przez zakład kamieniarski pozwanego.

Następnie powodowie sprecyzowali żądanie (k. 357) domagając się:

- zakazania pracy zakładu w godzinach wieczornych i nocnych od 18.00 do 7.00 rano następnego dnia, od godziny 12.00 w sobotę do 7.00 rano poniedziałek,
- nakazanie pozwanemu zakupu nowego elektrycznego wózka widłowego i zakazanie używania wózków spalinowych,
- nakazania pozwanemu postawienia wyższego ekranu akustycznego na południowej i południowo-zachodniej granicy nieruchomości powodów w miejscu gdzie znajduje się hala z piłami i gęste obsadzenie tego terenu na całej długości wysokimi roślinami iglastymi;
- nakazania pozwanemu zamykania bram i drzwi do hal produkcyjnych w trakcie pracy urządzeń oraz zakazanie pozwanemu otwierania tych bram i drzwi w trakcie pracy maszyn;

W uzasadnieniu powodowie wskazywali, że zakład kamieniarski pozwanego posadowiony na sąsiadującej z ich posesją zabudowaną domem mieszkalnym emituje w ciągu całej doby (z niewielkimi przerwami) hałas, który uniemożliwia powodom w pełni korzystać z nieruchomości, w szczególności z przydomowego ogródka , nie pozwala na odpoczynek i relaks, powoduje rozdrażnienie domowników. Hałas słyszalny jest nie tylko w ogrodzie, ale i wewnątrz domu i nie pozwala na otwarcie okien. Jako podstawę prawną roszczenia powodowie wskazywali art. 222§2 kc w związku z art. 144 kc. Podnosili, że ich roszczenie ma charakter niemajątkowy (k. 40)

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Wskazał, że jego zakład kamieniarski prowadzony jest z uwzględnieniem wszelkich wymogów prawnych i zgodnie z wydanymi w tym przedmiocie decyzjami administracyjnymi uwzględniającymi uwarunkowania przestrzenne i miejscowe terenu ,także w zakresie rozbudowy zakładu. Przyznał, że nie dokonywał dokładnych pomiarów natężenia hałasu ale pomiary dokonywane w halach zakładu przy kontrolach BHP mieściły się w przyjętych normach. Wskazywał, że żaden z sąsiadów – poza powodami – nie uskarżał się na nadmierny hałas, a nadto, że dom powodów został wybudowany dużo później niż działający zakład kamieniarski. Powodowie niejako zgadzali się na rozbudowę zakładu bowiem wynajmowali pozwanemu część gruntów, a następnie część działki mu odsprzedali. Pozwany wskazał także , że podjął już szereg działań ograniczających emisję hałasu, dokonał dodatkowej izolacji ścian styropianem i wykonał tynki zewnętrzne budynku zakładu, wymienił okna na dźwiękoszczelne i wykonał wytlumienie instalacji wentylacyjnej.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

(...) stron: pozwanego, na której znajduje się zakład kamieniarski i powodów, na której usytuowany jest budynek mieszkalny sąsiadują ze sobą. Dzieli ich droga dojazdowa do posesji. Hale produkcyjne zakładu usytuowane są naprzeciw ogrodu powodów.

Pozwany prowadzi działalność kamieniarską od 1951 roku, a pod nazwą G.-M. od 1993r. Modernizacja i rozwój zakładu datuje się od 20 lat.

Z planu zagospodarowania przestrzennego Gminy G. i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania wynika, że nieruchomości stron znajdują się w terenie zabudowy jednorodzinnej. Tak również wskazuje uchwalony w trakcie postępowania plan zagospodarowania przestrzennego z 25.06.2012r.

Strony od lipca 2010 Ze prowadziły korespondencję w przedmiocie emisji hałasu z zakładu kamieniarskiego pozwanego. Powodowie informowali pozwanego o nadmiernym hałasie, pozwany wyjaśniał powodom jakie działania dokonał by ograniczyć hałas. Nadto informował powodów, że prowadzenie działalności odbywa się zgodnie z prawem i powoływał się na decyzje administracyjne o pozwoleniu na budowę i rozbudowę z lat 1983 i 1999. Wskazywał, że posiadał pozytywną opinię lokalizacyjną sanitarną i zostały zachowane normy odległości od budynków mieszkalnych. Podkreślał, że pomiary czynników szkodliwych na stanowiskach pracy wskazywały na dopuszczalny poziom hałasu. Nadto wyjaśniał, że działalność zakładu jest działalnością sezonową i trwa od wiosny do jesieni.

Powodowie stali się właścicielami posesji w roku 1986 i później wybudowali dom. W chwili budowy domu zakład kamieniarski już istniał. Początkowo nie było konfliktów między stronami a w roku 2000 powodowie nawet odsprzedali pozwanemu na prowadzenie działalności część swojej działki. Rozbudowy zakładu powodowie dokonywali w roku 2000 po uzyskaniu decyzji z dnia 29 grudnia 1999 roku na rozbudowę zakładu.

Od roku 2010 powodowie zgłaszali pozwanemu zastrzeżenia co do nadmiernego hałasu związanego z działalnością kamieniarską pozwanego. Od 2010 pozwany roku podejmował działania ograniczające hałas. Wykonał w halach zakładu dodatkową izolację ścian, dźwiękoszczelne okna, wyłumienie instalacji wentylacyjnej. Zamontował nowoczesną bramę segmentową. Zakupił nowy elektryczny wózek podnośnikowy. Wydawał polecenia porządkowe dla pracowników, zminimalizował ruch samochodów między nieruchomościami, wykonał ogrodzenie z pustaków keramzytowych oraz kurtynę wodną by większość prac wykonywać w halach. Część tych prac wykonał w trakcie trwania niniejszego postępowania.

Dowód: odpis księgi wieczystej-k.10-13, zdjęcie z usytuowaniem nieruchomości –k.14, wyciąg z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i studium –k.17-19, odpis opinii lokalizacyjnej urzędu Gminy-k.68, . odpis postanowienia (...) w R. z dnia 29.09.1992,-k.69, decyzji Naczelnika Gminy G. dot. zgody na budowę –k.66, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu z 17.11.1999 –k.67i decyzji o pozwoleniu na rozbudowę z 29.12.1999 –k.68, sprawozdanie z badań na stanowiskach pracy z bhp-k.71, faktury VAT na materiały i urządzenia modernizacyjne –k. 90, 91, 93, 94,95,100,101,102, korespondencja między stronami-k.20-34, oględziny nieruchomości –k.185,zaświadczenie o przeznaczeniu parceli-k.278,uchwały planu zagospodarowania przestrzennego z 25.06.2012 –k.279 i n. zeznania pozwanego – na rozprawie w dniu 19.11.2014 i powodów. 358,359 i na rozprawie 19.11.2014

Dla domowników rodziny J. dla odwiedzających ich znajomych hałas pochodzący z zakładu kamieniarskiego był uciążliwy, najbardziej słyszalny w południowej części ogrodu, ale również na piętrze budynku, w sypialniach, Był to hałas porównywalny do hałasu przy robotach drogowych.

Dowód : zeznania świadków: E. M.-k.104,, S. M.-k.105, , E. J.-k.106, D. M.-k.146, M. R. –k.146, A. W. 147, powoda J. Jelenia-k.358, powódki R. J. –k.359 i na rozprawie w dniu 19.11.2014.

Domownicy pozwanego i dalsi sąsiedzi pozwanego stwierdzali, że hałas nie jest słyszalny w dzień, a tylko wieczorami i nie jest tak bardzo uciążliwy, a nadto, że sporadycznie pracują urządzenia (piły tnące ) w weekendy - najwyżej dwa razy w miesiącu.

Dowód zeznania świadków: H. C.-k.147, T. B. – k.148, M. C. –k.149, P. G.-k.149, J. P.-k.150, A. R. –k.151 zeznania pozwanego – na rozprawie w dniu 19.11.2014r.

Normy hałasu aktualnie określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku -dla pory dziennej 50 dB nocnej ( 22.00-6.00) - 40 dB.

Z dokonanych przez biegłą ds. oceny wibroakustycznej środowiska i wpływu hałasu na człowieka K. P. pomiarów, obliczeń i opinii wynika, że pomiary hałasu wskazały przekroczenie dopuszczalnych wartości 42 dB - przy dopuszczalnych normach dla zabudowy jednorodzinnej wynoszących 40 dB. W porze nocnej (od 22.00-6.00) dopuszczalny poziom hałasu jest niższy i wówczas hałas jest znacznie uciążliwy dla sąsiadów. Biegła stwierdziła, iż nie posiada kompetencji co do wskazania, jakie środki techniczne trzeba byłoby zastosować do ograniczenia hałasu i że określenie tych środków wymaga studium projektowego dokonanego przez biegłego z zakresu akustyki budowlanej.

Dowód: opinia biegłej K. P. –k. 228-234, opinia uzupełniająca –k. 307-309.

Sąd zlecił dokonanie ekspertyzy akustycznej, z której wynika, że posesja powodów ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo hal przemysłowych, należących do firmy (...) jest najbardziej narażona na hałas. W sezonie zakład pracuje na trzy zmiany robocze, przy czym najbardziej nasilona produkcja przypada na porę dzienną i godziny pomiędzy 7:00 a 16:00. W godzinach nocnych pracują urządzenia będące źródłem hałasu, głównie zlokalizowane wewnątrz hal przemysłowych. Teren zakładu i posesji powodów znajduje się w terenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o niskiej intensywności zabudowy. Poziom dopuszczalnego hałasu na tych terenach wynosi dla pory dnia 50 dB, dla pory nocnej 40 dB. Obecnie pozwany wdraża rozwiązania mające na celu ograniczenie emisji hałasu do środowiska z terenu zakładu. Do maja 2014r. wykonano następujące zabezpieczenia akustyczne:

- zamontowano tłumiki akustyczne rurowe i płytowe na wyrzutach wentylatorów znajdujących się na dachu hali nr 1;
- zamontowano obudowy akustyczne na wentylatorach dachowych na dachach hal 1, 2 i 3;
- zamontowano folie akustyczne zwiększające izolacyjność akustyczną bram w hali 1 i 2, w bramie hali nr 3 i po wewnętrznej stronie drzwi do hali nr 3.

W wyniku wykonanych pomiarów akustycznych stwierdzono, że w przyjętych punktach pomiarowych zlokalizowanych bezpośrednio przed najbardziej narażoną na hałas elewacją budynku mieszkalnego nie występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasów w porze dnia i nocy. Jednak na terenie działki powodów występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu zarówno w dzień jak i w porze nocnej w południowej części działki(...).(…)i na całej działce (...)

Na zmianie popołudniowej intensywność prowadzonych na terenie zakładu procesów produkcyjnych jest mniejsza niż na zmianie porannej, a dodatkowym źródłem hałasu na zmianie popołudniowej jest praca liternika, który pracuje we wnętrzu hali przy zamkniętej bramie, stąd praca liternika jest praktycznie niesłyszalna na terenie posesji. Mimo, że spełnione są określone w polskim prawodawstwie standardy akustyczne, prowadzony na terenie zakładu proces produkcyjny jest słyszalny na terenie posesji powodów i może być odbierany jako uciążliwy zwłaszcza w południowej części posesji. W porze dziennej głównymi źródłami hałasu jest załadunek i ruch pojazdów, praca wózka widłowego ,praca dźwigu praca maszyn stacjonarnych . W porze nocnej – praca urządzeń wewnątrz hal. W celu ograniczenia hałasu w porze nocnej można zwiększyć izolacyjność akustyczną bram i drzwi w halach produkcyjnych nr 1, 2 i 3 przez zastosowanie bram podwójnych i specjalnych drzwi dźwiękoszczelnych, które będą się otwierać i zamykać jednocześnie. To rozwiązanie pozwoli na ograniczenie hałasu o ok. 22-25 dB. Jeśli chodzi o hałas związany z ruchem samochodów i pracą urządzeń zewnętrznych na terenie zakładu to należałoby wybudować dźwiękochłonnodźwiękoizolacyjny ekran akustyczny oddzielający teren przemysłowy zakładu i ograniczający hałas pochodzący zarówno z wnętrza hal produkcyjnych jak i zewnętrznych źródeł hałasu.

Dowód: ekspertyza akustyczna k-531-614

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dowodów. Prawdziwości i treści dokumentów strony nie kwestionowały, zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne bowiem świadkowie przedstawiali subiektywne odczucia dotyczące hałasu, a w jaki sposób hałas jest odbierany przez człowieka zależy od jego indywidualnej oceny i wrażliwości na hałas. Również ekspertyza akustyczna i opinia biegłej P. częściowo potwierdziła zeznania dotyczące uciążliwości hałasu wskazując na przekroczenia norm hałasu w części działki powodów czy w poszczególnych porach

doby. Zarówno opinia biegłej P. jak i ekspertyza akustyczna mająca celu wskazanie jakie środki należy przedsięwziąć, by hałas ograniczyć zostały sporządzone rzetelnie, jasno, bardzo szczegółowo i wszechstronne. Ujmowały wszelkie aspekty związane z działalnością pozwanego, były oparte na wielokrotnych i przeprowadzanych w różnych warunkach pomiarach dźwięku i Sąd podziela płynące z nich wnioski.

### **Sąd zważył:**

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 144. kc właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. "Przeciętna miara" oddziaływań, o której mowa w art. 144 k.c., w konkretnej sprawie oceniana jest zwykle po wyjaśnieniu, jaki charakter ma nieruchomość, z której emitowana jest immisja, i nieruchomości sąsiednie immisją dotknięte (por wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 6 marca 2007 r. sygn. akt I ACa 48/07)

Powód w niniejszej sprawie żądał przywrócenia stanu zgodnego z prawem, a więc stanu posiadania nieruchomości wolnej od hałasu ponad przeciętną miarę wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.

"Przeciętna miara" w zakresie dopuszczalnego hałasu to nie tylko pułap wyznaczony przez decyzję administracyjną czy aktualne rozporządzenie zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, ale także pułap wyznaczony przez obiektywną i zarazem oderwaną od przepisów ocenę realiów korzystania z przedmiotowej nieruchomości należącej do powodów.

Mimo, że pozwany wykazał zgodność działania (w tym rozbudowy) zakładu odpowiednimi decyzjami administracyjnymi nic nie stoi na przeszkodzie by uznać, że powództwo oparte na przepisie art. 144 kc jest zasadne. (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2004 r. w sprawie IV CK 454/02: „Decyzja administracyjna określająca sposób korzystania z pomieszczeń w budynku znajdującym się na nieruchomości, z której pochodzą immisje, nie wyłącza automatycznie możliwości dokonania przez sąd ustaleń i ocen, czy sposób wynikający z decyzji nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę wynikającą z art. 144 kc”).

Zeznania świadków i opinie biegłych wskazują, że hałas pochodzący z maszyn i urządzeń może być uciążliwy dla powodów, mniej w okolicy domu mieszkalnego, bardziej na ogrodzie.

Powodowie nie są w stanie normalnie korzystać ze swojej nieruchomości, tj. w zakresie, w jakim byłoby to możliwe, gdyby hałasu nie było bądź gdy byłby on zredukowany do nieuciążliwego poziomu. Stan hałasu wywoływany przez pozwanego tworzy dyskomfort i powoduje uciążliwość, pomimo iż nominalnie mieści się w granicach dopuszczalnych, ustanowionych norm w okolicy domu, a przekracza nieznacznie te normy w południowej części nieruchomości, w ogrodzie.

Konieczne jest zatem dla prawidłowego funkcjonowania zarówno powodów jak i pozwanego w zakresie jego działalności gospodarczej zastosowanie środków zmniejszających hałas. Biegły A. B. w ekspertyzie wskazał jakie działania należy podjąć by immisje te ograniczyć do poziomu hałasu niebędącego uciążliwym dla powodów. Są to: większa izolacja hal i ewentualna ochrona nieruchomości powodów poprzez postawienie ekranu dźwiękoszczelnego.

W ocenie Sądu budowa podwójnych bram do hal umożliwi prace urządzeń w środku hal bez immisji hałasu na zewnątrz. Do czasu wykonania bram i drzwi jak w punkcie 1a wyroku Sąd zakazał pozwanemu pracy urządzeń i maszyn w halach w porze nocnej. Drugim środkiem umożliwiającym prawidłowe korzystanie powodów ze swojej nieruchomości jest w ocenie Sądu zakaz pracy na zewnątrz w godzinach od 21.00 do 7.00 w ciągu tygodnia i po 16.00 w soboty do 7.00 w poniedziałek. Co do budowy ekranu, Sąd nie zobowiązał pozwanego do postawienia ekranu opisanego w optymalnym wariantcie jak wskazywał to biegły i do wysokości 5 m z kilku względów. Pozwany podjął już kroki do podwyższenia istniejącego ogrodzenia, które może służyć jako ekran. Sąd nie nakazał jego podwyższenie do 5 m bo powodowie się na to nie zgodzali obawiając się zacinienia, a z pozostałymi środkami zapobieganiu

hałasu ogrodzenie o wysokości ponad bramy hal, a tak będzie przy budowie ogrodzenia do 3,5 m będzie spełniać rolę pochłaniania hałasu w części ogrodu powodów. Przypomnieć należy, że przy domu powodów normy nie są przekroczone i hałas w związku z tym nie jest tak uciążliwy.

Podstawę uwzględnienia powództwa stanowią przepisy art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 144 k.c.

Wskazany w punktach 1a,b,c sposób ograniczenia przez pozwanego immisji w ocenie Sądu prawidłowo ochroni prawa powodów z jednej strony i umożliwi korzystać ze swej nieruchomości pozwanemu z drugiej strony.

Pozostałe roszczenia powodów należało oddalić.

Oddalono żądania co do zakazu używania widłowego wózka spalinowego, bo pozwany go nie używa. Oddalono również częściowo żądania co do godzin zakazujących prac na zewnątrz albowiem: po pierwsze zakaz jest szerszy niż cisza nocna a w ciszy nocnej normy hałasu są bardziej rygorystyczne, po drugie uwzględnienie jeszcze w większym wymiarze czasu zakazu pracy spowodowałoby intensyfikację hałasu w czasie dnia i konieczność znacznego ograniczenia produkcji, opłacalności. Sąd nie zakazał również pracy urządzeń w halach po wybudowaniu bram o wskazanych parametrach bowiem jak wynika z ekspertyzy hałas nie będzie słyszalny, będzie mniejszy o 22-25 dB. Do czasu wykonania tych prac Sąd zakazał pracy urządzeń w porze nocnej. Nie bez znaczenia w przyszłości ma też wybudowanie ogrodzenia dźwiękochłonnego.

Powództwo co do zasady było usprawiedliwione, zostało uwzględnione w przeważającej części stąd w myśl art. 98 kpc koszty ponosi pozwany. Te koszty to koszty opinii biegłej i ekspertyzy akustycznej :1703,86zł + 244,03zł +23.985 zł.

Pozwany uiścił zaliczki: 500zł +2000zł +21985zł

Ponieważ powodowie traktowali tę sprawę jako naruszenie ich praw niemajątkowych (dóbr osobistych) to opłata od takiego rodzaju roszczeń wynosiła 600zł + 360 kosztów zastępstwa procesowego wraz z 17 zł opłaty od pełnomocnictwa.

Łącznie koszty wynoszą: 26.909,89

Powodowie uiścili 600zł +500zł +377zł. Pozwany ma im zwrócić 1477 zł o czym orzeczono w punkcie 3 wyroku, Na rzecz Skarbu Państwa zgodnie z art. 113ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał pobrać od pozwanego tytułem nieuiszczonych kosztów opinii biegłej K. P. kwotę (703,86zł +244,03zł ) 947,89 z jak w punkcie 4 wyroku.